

In dit nummer

We brengen u op de hoogte van de laatste stand van zaken in onze vereniging. Allereerst bijzonderheden over het bezoek van de culturele delegatie aan Minami-Ashigara in november met onder meer een zeer interessante excursie naar Kamakura. Wat Kamakura zo interessant maakt, leest u in het gelijknamige artikel verderop in dit nummer. Onze relatie met Minami-Ashigara heeft waardevolle vriendschappen tot gevolg zoals blijkt uit het bezoek van Tomoko en Ken Tsuda aan ons lid Therèse Verspaget. Zij doet verslag.

Cultureel naar Minami-Ashigara

Ontvingen we vorig jaar een culturele delegatie uit Minami-Ashigara, dit jaar in november staat een bezoek van een Tilburgse delegatie aan Japan op het programma, eveneens in het teken van de culturele uitwisseling.

Daibutsu, ook een plaats om te fotograferen en gefotografeerd te worden

Twee delegaties

Doordat burgemeester Stekelenburg een kennismakingsbezoek aflegt aan Minami-Ashigara en daarbij uiteraard als hoogste vertegenwoordiger van de gemeente optreedt bestaat de delegatie uit Tilburg dit jaar eigenlijk uit twee delegaties, een gemeentelijke en een verenigingsdelegatie. Wethouder Van Herwijnen en Gemeenteraadslid Staffhorst vergezellen de burgemeester. Dit neemt natuurlijk niet weg dat het, voor zover

het onze vereniging betreft, toch allereerst om een culturele uitwisseling gaat.

Vertegenwoordiging lokale activiteiten

We hebben in de nieuwsbrief al eens toegelicht, dat er in Tilburg een actieve Japanse sportbeoefening plaats heeft: kendo, jiu-jitsu, judo en het Japanse zwaardvechten. Maar wist u dat er in Tilburg ook zeer enthousiaste beoefenaars van origami, het Japanse papier-

Nieuwsbrief nr 4,
Oktober 1998

- *In dit nummer*
- *Het bezoek van de Culturele Delegatie aan Minami-Ashigara in november a.s.*
- *Kamakura, het oudste Boeddhistische centrum van Japan*
- *A Swiss-army Friendship*
- *Algemene Ledenbijeenkomst op 26 november.*

Redactie

Joop van Lier
Visserslaan 9
5062 CL Oisterwijk
tel. 013-5220511
fax 013-5210253
E-mail: jovalier@wx.nl

Secretariaat

Friezenlaan 31
5037 KL Tilburg
tel. 013-4677003
fax 013-4670637

vouwen, actief zijn? Of ikebana beoefenaars, Japans bloemschikken? Nou, reken maar. We willen dat ook graag aan onze Japanse vrienden in Minami-Ashigara laten weten en zijn dus zeer gelukkig met het feit, dat origami instructrice Jeanne Haen deel uitmaakt van onze delegatie.

Daarnaast zijn Jeanne Leenhouders en Els Verhoeven, beiden actief lid van de Tilburgse Kunstkring, aan de delegatie toegevoegd om in Minami-Ashigara te demonstreren op welk hoog niveau hun beeldende kunstbeoefening (schilderen in olieverf, pastel en aquarel) staat. Overigens is het niet de bedoeling om in Japan te laten zien hoe goed wij wel zijn in een bepaalde tak van kunstbeoefening. Het gaat er vooral om, dat wij in Japan ideeën opdoen en leren van onze Japanse vrienden. Dus ook goed kijken naar wat zij daar doen op het gebied van origami en schilderen en daarnaast discussieren met beoefenaars van de verschillende beeldende kunsten.

Muziek

De traditionele Japanse muziek heeft andere wortels dan onze westerse muziek. Toch zijn er veel Japanse musici die op toonaangevende wijze westerse muziek ten gehore brengen. Denk maar aan de Japanse Michiko Uchida, een van 'onze' beste Mozart vertolksters. Tegenwoordig heeft elk westers orkest meerdere Japanse musici, vooral violisten. Ook de gitaar is in Japan populair en er zijn daar vele beoefenaars, zowel op professioneel als op amateuristisch niveau. De Tilburgse gitarist Enno Voorhorst, die in Nederland maar ook in het buitenland, met zijn spel groot succes oogstte — hij heeft onder meer een internationaal concours in Japan gewonnen — is lid van onze delegatie. Hij is ook docent aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. Enno zal in Minami-Ashigara een aantal gitaarrecitals geven en een aantal lessen verzorgen.

Theater

Onder het hoofdstuk 'muziek en theater' maakt Leo Pot deel uit van de delegatie. Hij heeft twee petten op Hij gaat als voorzitter van de werkgroep Cultuur van onze vereniging dus als leider van de culturele delegatie. Daarnaast zal hij als directeur van de Tilburgse Schouwburg en Concertzaal in Japan besprekingen voeren en contacten leggen om in de toekomst, met name in het jaar 2000, Japanse uitvoeringen naar Tilburg te krijgen.

Musea

In 2000 vieren we het 400 jarig jubileum van de relatie tussen Nederland en Japan. Dan zullen de Tilburgse musea bijzondere op Japan gerichte tentoonstellingen inrichten. Ter voorbereiding gaat een zware museumvertegenwoordiging mee naar Japan. In alfabetische volgorde: Rob Berkel van het Museum Scription, Frans Ellenbroek van het Noord Brabants Natuurmuseum en Carin Reinders van het Nederlands Textielmuseum. Zij gaan de plannen voor verdergaande uitwisseling, zoals in de vorige nieuwsbrief reeds belicht, in Minami-Ashigara bespreken. Daarnaast willen zij hun plannen voor het jaar 2000 met hun Japanse collega's afstemmen. We houden u op de hoogte.

A is een kalfje

Iedereen weet dat het Japanse schrift bestaat uit pictogrammen. Vrijwel niemand weet echter dat ook ons alfabet oorspronkelijk uit pictogrammen heeft bestaan. De succesvolle en juist voor Japanners zo interessante tentoonstelling "A is een kalfje" zal door burgemees-

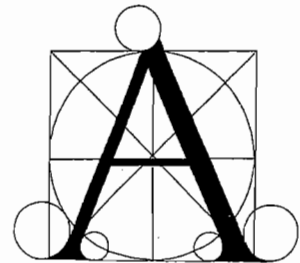
ter Stekelenburg tijdens het bezoek aan de bevolking van Minami-Ashigara worden aangeboden.

Het Brabants Dagblad

Bijzondere vermelding verdient hier de bereidheid van het Brabants Dagblad om Anita de Haas met onze delegatie mee te sturen. Zij is verslaggeefster en hoofd van de Tilburgse stadsredactie en zij heeft het onderwerp 'cultuur' in haar portefeuille. Onnodig te zeggen, dat we het Brabants Dagblad zeer dankbaar zijn voor de bereidheid Anita naar Japan te laten meegaan. De deelname van Anita garandeert, dat u bij het ontbijt van een professioneel verslag van onze belevenissen in Japan zult kunnen genieten.

Kamakura

We zullen tijdens ons verblijf in Minami-Ashigara ook een paar excursies maken onder andere naar Kamakura, een van de beroemdste en oudste regerings- en boeddhistische centra van Japan. Kyoto en Nara worden in dit opzicht altijd als eerste genoemd en men moet toegeven, deze steden bezitten schitterende tempels en monumenten. Wil men echter in een aangename en landelijke omgeving een groot aantal unieke boeddhistische monumenten kunnen bezoeken,

dan moet men toch in Kamakura zijn. Het hierna volgende artikel geeft bijzonderheden. Minami-Ashigara bezit overigens zelf ook een eerbiedwaardig heiligdom, de Saijouji of Daiyuzan tempel. Ook dit indrukwekkende tempelcomplex zal worden bezocht.

Kamakura

Hoofdstad

Tokyo is de hoofdstad van Japan, maar is dit niet altijd geweest. Lange tijd waren dat achtereenvolgens Nara en Kyoto. Dat weet welhaast elke Japanreiziger, maar dat ook nog een vierde stad, Kamakura, hoofdstad is geweest, is slechts weinigen bekend. Het heeft ook maar kort geduurd, van 1185 – 1333, een periode van 'slechts' honderdvijftig jaar die bekend staat als het Shogunaat van Kamakura.

Een uurtje sporen

Een uurtje sporen van Tokyo ligt in het zuiden in een lieflijke omgeving de vriendelijke provinciestad Kamakura. Door haar beschermde ligging aan de kust is Kamakura een populaire badplaats geworden, maar haar bekendheid ontleent Kamakura toch vooral aan de vele indrukwekkende godsdienstige monumenten, die er te vinden zijn. Deze monumenten zijn een direct gevolg van het feit, dat de heersers in Kamakura, nadat zij in 1185 Kyoto van de eerste plaats hadden verdrongen, die stad ook in cultureel opzicht naar de kroon wilden steken. Aanvankelijk door imitatie, maar en in zekere zin als reactie op het decadente leven in Kyoto, op den duur door het ontwikkelen van een eigen strengere cultuur.

Kerk en Staat

Zoals overal elders waren soms in het verleden ook in Japan het openbare en het geestelijke leven zo nauw met elkaar verweven, dat de leer zijn zuiverheid verloor en de geestelijke leiders hun spirituele onafhankelijkheid. Wat dit betreft zijn er interessante parallellen te trekken tussen het Christendom en het Boeddhisme, dat tussen 500 en 600 na Chr. via Korea uit China werd geïmporteerd. Het verbreidde zich via het hof in Kyoto als een godsdienstige stroming over Japan naast het oorspronkelijke Japanse Shintoïsme. We gebruiken hier de

term 'godsdienstige stroming', want het Boeddhisme is eerder een levenshouding dan een godsdienst zoals het Christendom, dat een op één God geconcentreerde leer is met een daarbij passend geheel aan exclusieve levensregels en organisatie. De heersers in Kamakura hadden uiteraard de behoefte om zich te onderscheiden van het door hen verslagen Kyoto en zich ook in cultureel opzicht jegens die stad te bewijzen. Dit leidde tot een afwijzing van het daar aanwezige decadente en in verval geraakte hofleven en

tuurbeoefening en sociale relaties belangrijker werden, gingen de provinciale clans van de samoerai zich steeds onafhankelijker gedragen. Sommige van deze clans gingen zelfs zover dat zij de legitimiteit van het hof betwistten en claimden zelf rechten te hebben op de keizerskroon. Twee van deze clans, de Minamoto's en de Taira's, raakten met elkaar slaags in een fanatiek gevecht, dat in 1185 uitmondde in de Slag van Dannowa, waarbij de Taira's verpletterend werden verslagen. Dit was het begin van het Shogunaat van

Het heilige der heiligen van de Kannon tempel in Kamakura bevat een gouden beeld van Kannon, de Godin van Barmhartigheid.

tot een scherpe reactie op het wereldse karakter van het in rijke en machtige boeddhistische kloosters gepraktiseerde Boeddhisme. Er werd aansluiting gezocht bij vernieuwingsbewegingen, in het bijzonder Zen, die ook waren ontstaan als protest tegen het verval aan het hof en de corruptie in de kloosters.

Het Shogunaat van Kamakura

Het einde van de keizerlijke troon als rechtvaardiging van politieke macht en bestuur over het Japanse rijk was heel geleidelijk gekomen. Naarmate het hof met alles daaromheen zich steeds meer in 'hogere' sferen ging afspelen, kunst en cul-

Kamakura, dat daadwerkelijk pas in 1192 gevestigd werd. Het spreekt vanzelf, dat het daarna nog geruime tijd duurde voordat er iets van een eigen culturele ontwikkeling in Kamakura van de grond kwam. Maar dat dit het geval was en hoe, is maar al te duidelijk door de vele boeddhistische tempels en shinto heiligdommen. Aan de positie van Kamakura als regeringszetel kwam in 1333 een einde toen het Keizerlijk bestuur in Kyoto werd hersteld. Wel wist Kamakura zich daarna nog een eeuw lang als een belangrijk cultureel centrum in het oosten van Japan te handhaven.

Daibutsu

Het roemruchte verleden van Kamakura blijkt niet onmiddellijk bij aankomst, en zeker niet op het eerste gezicht. Wat de stad zo bezienswaardig maakt ligt bijna allemaal verborgen in de omringende bossen: meer dan 100 boeddhistische tempels en shinto heiligdommen. Het bronzen beeld van de "Grote Boeddha" (Daibutsu), daterend uit 1252, vormt de beroemdste bezienswaardigheid van de stad. Het is 12 meter hoog en weegt meer dan 800 ton. De Daibutsu is een perfecte uitdrukking van Zen, het op verinnerlijking en meditatie gerichte Boeddhisme, en daardoor een duidelijke illustratie van het Boeddhistische 'protestantisme', als reactie op de verwording van het geestelijk leven in Kyoto in de elfde eeuw. Oorspronkelijk stond het beeld in een enorme hal en moet het op elke bezoeker een overweldigende, wellicht zelfs beangstigende, indruk hebben gemaakt. De hal werd bij een overstroming verwoest en daarna niet meer opgebouwd. Sindsdien staat het beeld in de open lucht, is nog altijd indrukwekkend en op een

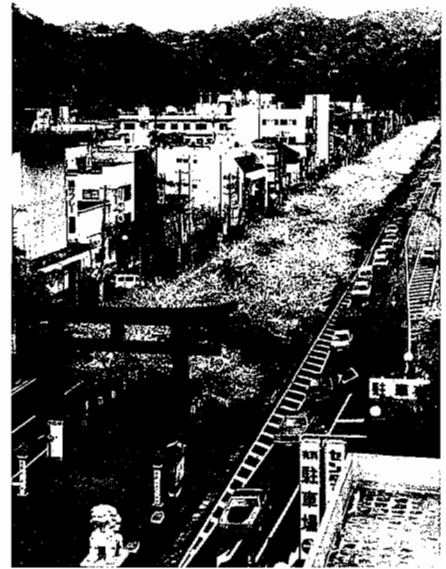
bijzondere manier rustgevend, alsof de sereniteit van de Daibutsu je omarmt.

Kitakamakura

Wie met de trein uit Tokyo naar Kamakura komt kan het beste in Kitakamakura (noord Kamakura) uitstappen en van tempel naar tempel, van heiligdom naar heiligdom gaan. Uiteindelijk komt men dan in het zuiden van de stad bij de Daibutsu. Een paar goede wandelschoenen en een uitstekende conditie zijn daarbij wel vereist. En zelfs dan zal men zich moeten beperken tot de mooiste tempels en heiligdommen. Een prachtige tocht is het zeker.

Toerisme

Zo dicht bij een aantal grote steden, Tokyo, Kawasaki en Yokohama en met zoveel historische monumenten in de aanbieding is Kamakura ook voor Japanners een aantrekkelijk doel voor een dagje uit. Vooral op zaterdag en zondag is het er een drukte van jewelste. Het centrum van de stad heeft veel winkel- en uitgaansmogelijkheden. Voor niet-Japanners zijn het natuurlijk vooral de monumenten,

Een van de beroemdste laantjes van Kamakura, in de lente geheel overdekt met de Sakura, Kersenbloesem

die Kamakura zo aantrekkelijk maken. Heel interessant en leerzaam, ja soms vermakelijk, is het daarbij te zien hoe Japanners hun 'dagje uit' doorbrengen.

Joop van Lier

A Swiss-army friendship.

Zo noemde mijn vriendin Tomoko Tsuda vorig jaar, toen ik met mijn man in Minamiashigara was, onze vriendschap. Ze refereerde aan de lifetime garantie die ze in een Tilburgse winkel kreeg bij de aankoop van een Swiss-army knife voor haar zoon. Ik was erg trots. Eigenlijk had ik verwacht dat een ontmoeting met de delegatieleden van Minamiashigara snel op het niveau van een kaartje met Kerst en Nieuwjaar zou terugvallen zoals je dat vaak hebt met dit soort contacten. Met Tomoko en mij ging het anders.

Het klikte meteen

In mei 1994 ontmoetten we elkaar voor het eerst: Tomoko maakte deel uit van de onderwijsdelegatie en als lid van de werkgroep Onderwijs was ik betrokken bij het programma. Het "klikte" meteen en mijn uitnodiging voor mijn verjaardag, een dag voor haar vertrek naar Japan, bleek de aanzet tot

een zeer hechte vriendschap. Tomoko was voor het eerst in Nederland en ze wilde graag een verjaardag in Nederland meemaken. Ze vond het zo leuk dat op Nederlandse verjaarspartijtjes mensen van allerlei nationaliteiten waren en dat je taart mee naar huis kreeg... Ik heb maar meteen uitgelegd dat dit meer te maken

had met het feit dat ik een echtgenoot heb van Antilliaanse herkomst (voor wie het gebruikelijk is om na afloop van een verjaarsfeestje taart mee te geven om na te genieten) en dat ik toevallig familie en vrienden uit andere landen heb. Over het risico van algemeneren gesproken! Sinds 1994 hebben we regelmatig contact: lange wederzijdse brieven, telefoontjes en sinds afgelopen juli e-mails.

Tegenbezoek

Na haar bezoek in mei 1994 maakte ik in oktober van het zelfde jaar een tegenbezoek als lid van de Tilburgse onderwijsdelegatie. Een ontzettend leuke reis waaraan ik nog steeds met heel veel genoegen terugdenk. De begroeting was zeer hartelijk. Ik logeerde twee dagen

bij Tomoko, we namen met tranen in de ogen afscheid (niet zo Japans) en ze beloofde een tegenbezoek privé samen met haar man Ken Tsuda. Ik rekende er niet helemaal op. Sommige mensen zeiden: "Dat zeggen ze uit beleefdheid; Japanners gaan niet zo gemakkelijk individueel op reis." Maar jawel: in oktober '95 kwamen Tomoko en Ken twee weken logeren. Spannend: een paar dagen of twee weken is toch wat anders en onze echtgenoten kenden elkaar nog niet. Maar het werd zeer gezellig en Yasuko Zetteler-Nagano, haar man Henny en dochter My (intussen ook goede vrienden van hen én van ons) waren ook regelmatig aanwezig. We hielden bij Yasuko een afscheidsfeestje waar ook andere leden van de delegatie van oktober 1994 kwamen.

Op weg naar Woudrichem. Geheel rechts Tomoko en Ken Tsuda.

Spannend

In oktober 1997 gingen mijn man Signald en ik twee weken op uitnodiging van Tomoko en haar man naar Japan. Het werd een geweldige reis. We hebben veel gezien, veel gedaan, samen met de familie Tsuda maar ook alleen (o.a. enkele dagen Kyoto, een prachtige stad). Over spannend gesproken: we reizen veel, maar we zijn niet gewend om qua communicatie zo onthand te zijn. Aan ons Engels, Duits, Frans, Spaans en Papiaments, waarmee we ons tijdens

onze andere reizen altijd kunnen redden, hadden we niet veel! Bij het afscheid kreeg ik van Tomoko een zeer waardevol aandenken: een door haar oma met de hand gemaakte, prachtige yukata. Ik werd er verlegen van.

Meer dan gemeenplaatsen

Afgelopen februari kwam dochter Aki met haar vriendje Yoshihiko naar Tilburg, in maart kwam Tomoko met haar andere dochter Yuki en begin september verblijd-

de ze ons met een bezoek samen met haar man Ken. We zien hen intussen vaker dan sommige goede vrienden in Nederland! Het werd wederom een gezellige tijd. De gesprekken zijn vanaf het begin open en interessant geweest. Tomoko vertelt veel over zichzelf, over haar gezin, over Japan en ze is zeer geïnteresseerd in ons, ons leven in Nederland, ons werk, onze reizen. Onderwijs is uiteraard ook regelmatig onderwerp van gesprek: we zijn allebei onderwijsmensen tenslotte. Dat Tomoko en haar man goed Engels spreken en de communicatie dus verder kan gaan dan wat gemeenplaatsen is natuurlijk van wezenlijk belang. In maart jl. hebben we bijvoorbeeld een hele avond gediscussieerd over de film "Indecent proposal" en over de vraag wat we zelf zouden doen in zo'n situatie. Tijdens hun laatste bezoek begin september hebben we veel dingen samen met Yasuko, Henny en My Zetteler gedaan en dat gaat zo goed dat we bij het afscheid alvast een gezamenlijke vakantie voor Kerst 2000 op de Malediven hebben gepland én een "girlstrip" (Tomoko, Yasuko en ik) ergens in Europa.

Er werd wel veel getafeld hoor.

Jawoord met onvermoede gevolgen

Tijdens het laatste bezoek aan Tilburg gingen we op uitnodiging van de Vereniging Tilburg-Minamiashigara samen eten. Onze gasten kozen voor Indisch eten en we hebben een voortreffelijk en gezellig diner gehad in "Rasa Senang" in

Oisterwijk. De geste van de Vereniging werd door Tomoko en haar man zeer op prijs gesteld. Het behoeft geen betoog dat ik me zeer verrijkt voel met deze "Swiss-army vriendschap". Toen Joop van Lier mij bij de opening van de Japanse Saturdayschool in 1992 vroeg om lid te worden van de Werkgroep

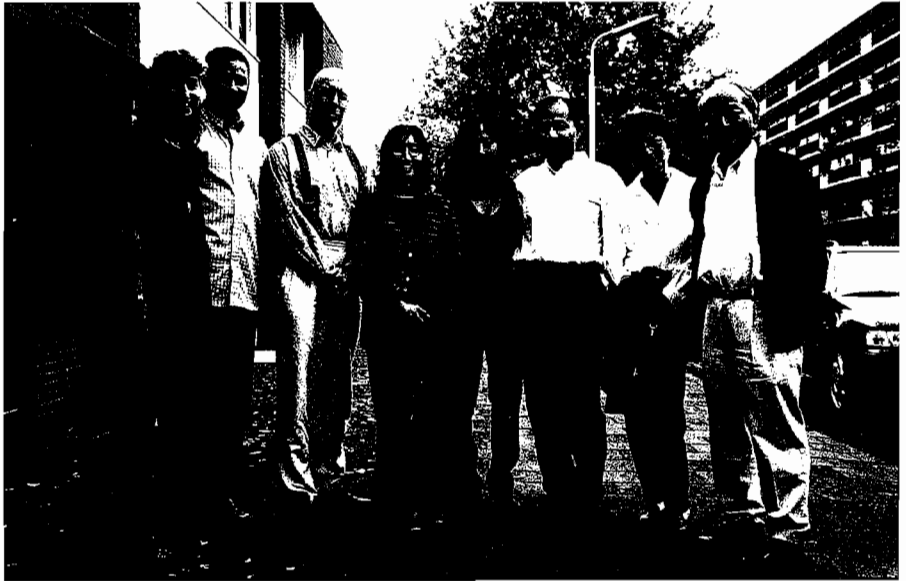
Onderwijs van de Vereniging en ik "ja" zei, had ik niet kunnen bevroeden dat dit "jawoord" zulke aangename consequenties zou gaan hebben.

*Thérèse Verspaget
September 1998*

Vertaling

*Beste leden van de Vereniging
Tilburg – Minami-Ashigara*

Heel veel dank voor de vriendschap, die we van jullie mochten ondervinden tijdens ons verblijf in Tilburg. Graag laten we jullie weten hoe blij we zijn dat we bij onze goede vrienden Thérèse Verspaget en Yasuko Zetteler mochten verblijven. We hebben ook genoten van het door de vereniging aangeboden diner in een prima restaurant waar we heerlijk konden eten en tegelijkertijd onze vriendschap konden verdiepen. Op 14 september kwamen we weer veilig thuis. Nogmaals onze hartelijke dank.

*Met vriendelijke groet,
Tomoko en Ken Tsuda*

*v.l.n.r.: Thérèse, Signald, Henny, Yasuko, Tomoko, Ken en de heer en mevrouw Noguchi
(woonachtig in Düsseldorf)*

親愛なる姉妹都市協会の皆様

私共のティルブルグ市滞在中の皆様のご親切大変感謝しております。私共の親友であるテレーサ・フェルスパゲットさんとゼッテラー・靖子さんのお宅にお邪魔できたことを大変うれしく思っております。また特に皆様のおかげですばらしい夕食を頂いたことに感謝しております。夕食を楽しむと共に私共の友情を深めるのに最適のひとときとなり忘れがたい一晩となりました。私共は9月14日無事に日本に戻りました。本当にありがとうございました。

皆様に敬意を持って 津田智子・健

Ledenbijeenkomst

De jaarlijkse algemene ledenbijeenkomst vindt plaats op 26 november a.s. De teruggekeerde delegatielieden zullen dan verslag doen van hun bezoek aan Minami-Ashigara. Ook zullen we proberen een video film vertonen van het

bezoek. Daarnaast zullen de plannen voor het komende verenigingsjaar en de verschillende activiteiten worden gepresenteerd. Uiteraard zal er voldoende gelegenheid zijn voor onderling contact. De bijeenkomst begint om 5

uur. Voor een hapje en een drankje wordt gezorgd. Een definitieve uitnodiging volgt spoedig, maar noteer deze datum alvast in uw agenda.